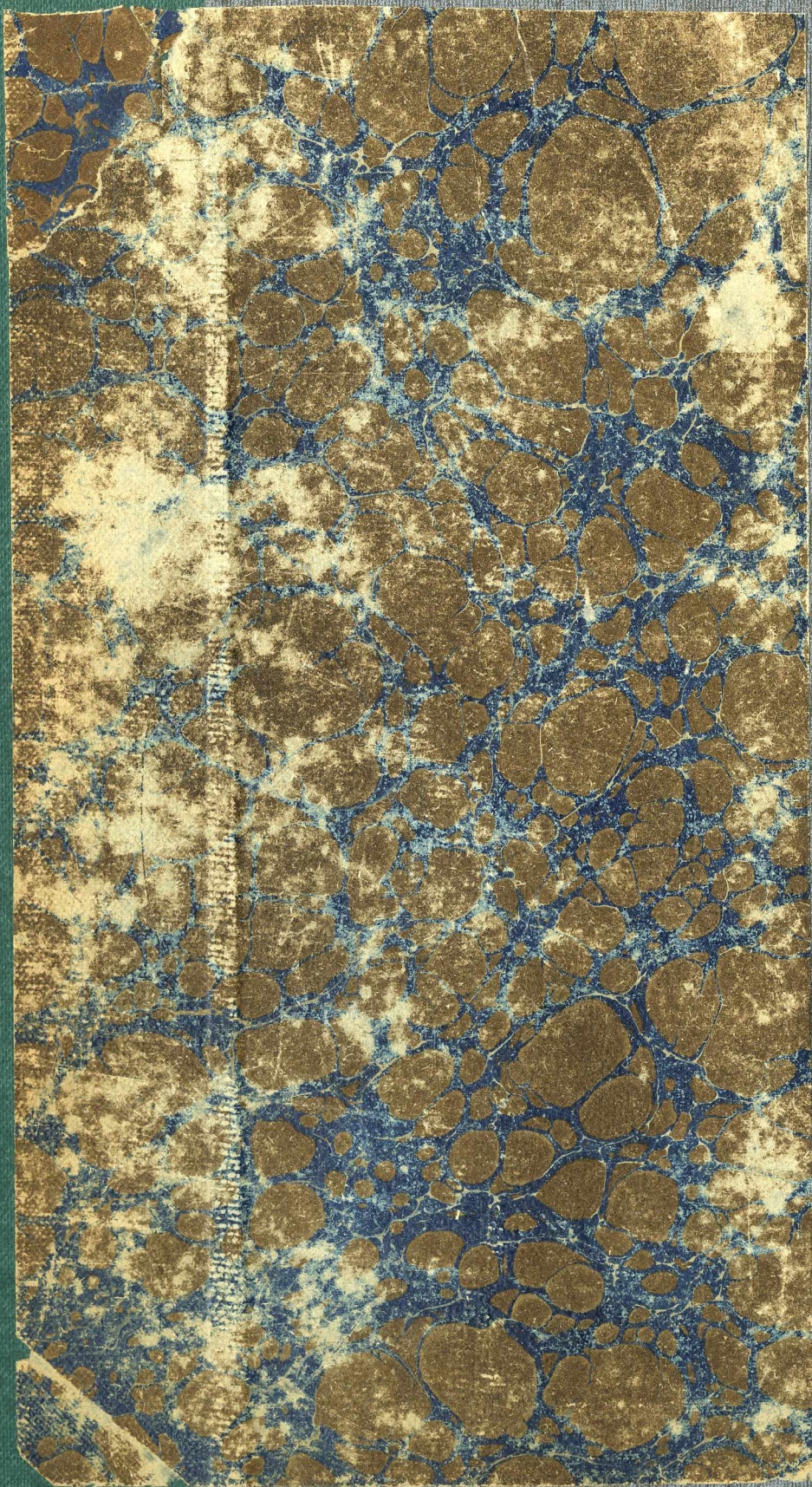
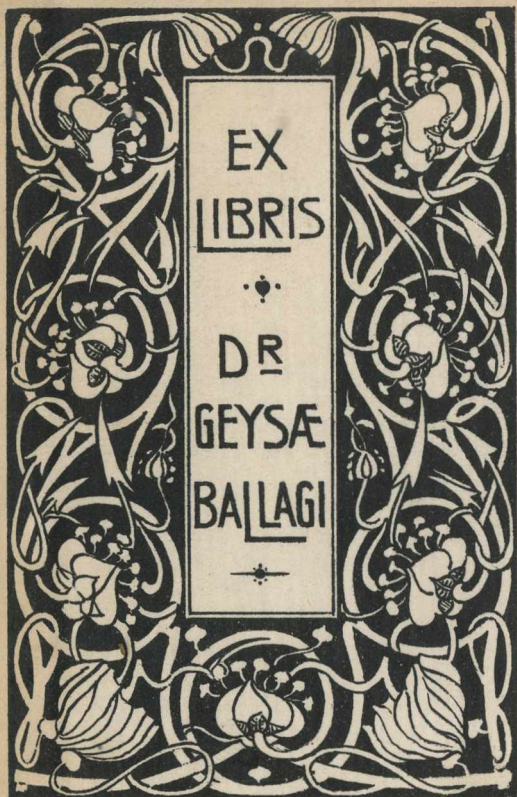

Politikai
röpiratok.

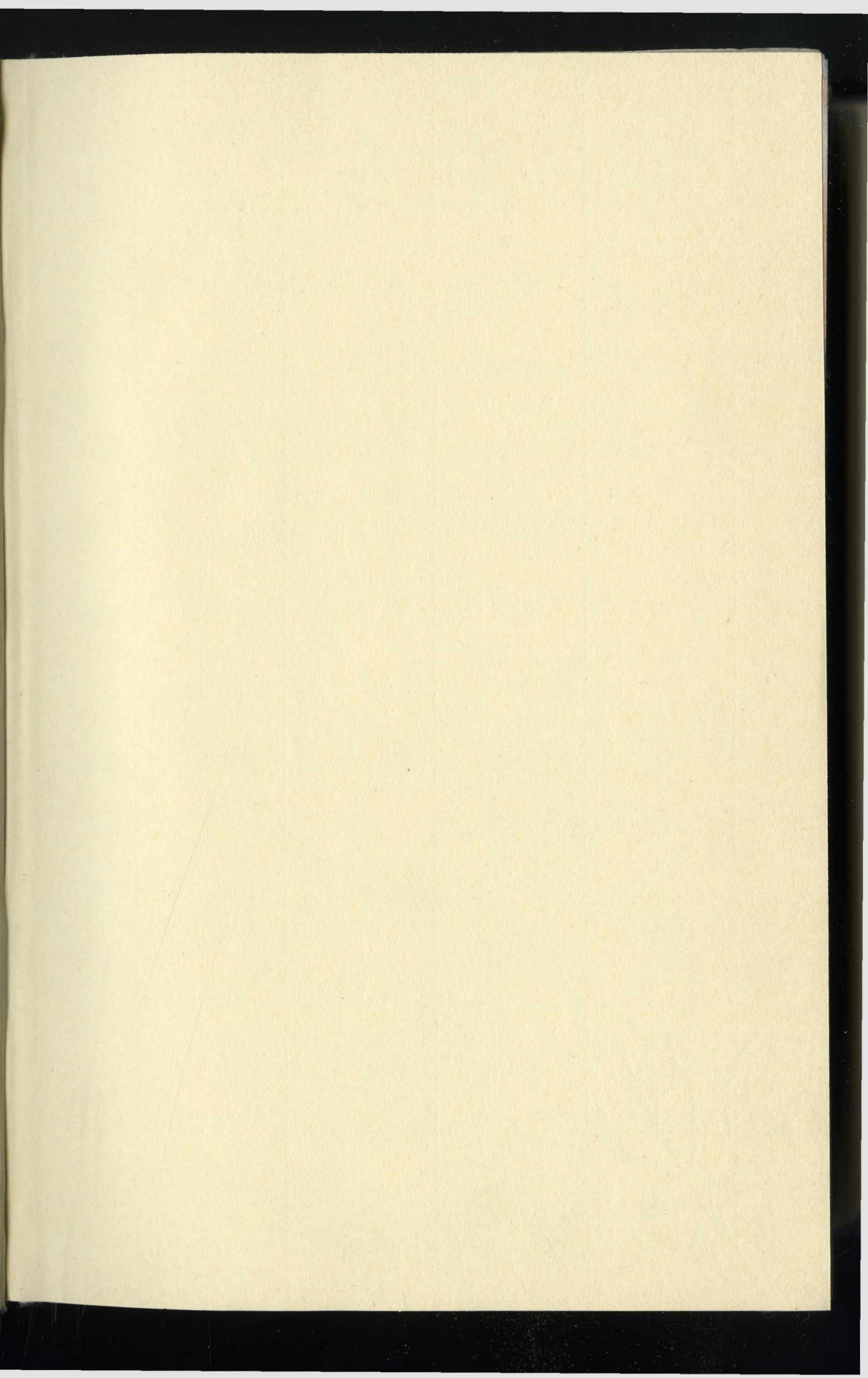
122.

EX
LIBRIS

DR
GEYSÆ
BALLAGI

1851

1057 - 1066

1. Heves- és Kécskés-Lódnok m. költészetének javaclata a megyesenderéről. 1868.
2. Lírat Magyarország természetét ifjújára. Tóth Agoston. 1869.
3. Die Begründung einer ungarischer Nationalbank. J. W. Mersch. 1870.
Lukács József. Fond.
4. A hatodik nagyhatalom vagy: a modern sajtó. Tomor Ferenc. 1877.
5. Vannak-e álliberális elvek? Ronai Ferenc. 1877.
6. Oroszország kelati törekvései. Kállay Béni. 1878.
7. Miért mentünk Boszniába és Hercegovinába? Volgai Wrubu. 1878.
8. Különvélemények a vámszerződés tárggyában. Br. Simonyi L., Lukács B., Müllér
1878
9. Duguerrestypen von einem ungarischen Edelmann.
10. Magyarország, Amerika és Anglia. Forster Károly.

189

122

1057

HEVES ÉS KÜLSŐ-SZOLNOK

TÖRVÉNYESEN EGYESÜLT VÁRMEGYÉK

RENDELTELT KÜLDÖTTségÉNEK

1.)	001 0006	813 825
2.)	001 0006	813 832
3.)	001 0006	813 849
4.)	001 0006	813 887
5.)	001 0006	813 894
6.)	001 0006	813 924
7.)	001 0006	813 931
8.)	001 0006	813 948
9.)	001 0006	813 955
10.)	001 0006	813 962

MÉNYES JAVASLATA

RENDEZÉSÉRŐL.

1.

EGERBEN.

NYOMATOTT AZ ÉRSEKI LYCEUMI KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁBAN.

1868.

122

18

122

1057

HEVES ÉS KÜLSŐ-SZOLNOK

TÖRVÉNYESEN EGYESÜLT VÁRMEGYÉK

KIRENDLT KÜLDÖTTSÉGÉNEK

VÉLEMÉNYES JAVASLATA

A MEGYERENDEZÉSRŐL.

1.

EGERBEN.

NYOMATOTT AZ ÉRSEKI LYCEUMI KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁBAN.

1868.

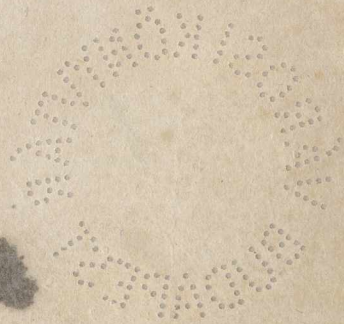
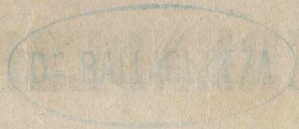
122

REVISTA DE LA BIBLIOTECA NACIONAL

INSTITUTO VENEZOLANO DE INVESTIGACIONES LINGÜÍSTICAS Y LINGÜÍSTICAS

REVISTA DE LINGÜÍSTICA Y LINGÜÍSTICA

ANÁLISIS LINGÜÍSTICO

COMITÉ EDITORIAL

CONSEJO DE ADMINISTRACIÓN

1967

Heves és Külső-Szolnok t. e. vármegyék
részéről 1868-ik évi június hó 15-én
Egerben tartott bizottmányi ülés jegyző-
könyvének részes kiírása.

627.

CVII. 868.

A megyerendezés, nemzetiségi kérdés és honvédelem tárgyában kinevezett küldöttség f. évi június 14-én kelt hivatalos jelentése mellett a következő javaslatokat mutatja be:

- 1) A küldöttség többségének javaslatát a megyerendezésről,
- 2) A kisebbség külön véleményét ugyanarról,
- 3) A nemzetiségi kérdés —
- 4) A honvédelem tárgyában készített javaslatait; s egyszersmind azon tárgyakra, melyek általa tanácskozás alá nem vétethettek, hívja fel a bizottmány figyelmét.

A megye rendezéséről készített többségi javaslat és kisebbségi külön vélemény — a tárgy életbevágó nagy fontosságánál fogva — kinyomatni, s megfontolás végett a bizottmányi tagok közt kiosztatni azon kijelentés mellett

határoztatik, hogy a legközelebbi évnegyedes gyűlésen fog az tárgyalatni.

A honvédelem és nemzetiségi kérdés tárgyában készített javaslatok azonban azonnal tárgyalás alá vétetvén stb.

Jegyzette és kiadta

Zalár József s. k.

t. főjegyző.

A küldöttség többségének véleményes javaslata.

Az 1848: XVI. törvényezikk a megyei szervezetnek a közszabadsággal öszhangzásba hozatala tekintetéből rendeli, hogy a miniszterium annak a népképviselőlet alapján rendezéséről törvényjavaslatot terjesztszen elő.

Azon intézmények közt, melyek itt a közszabadság neve alatt összefoglalva említetnek, véleményünk szerint az 1848-ik év legnagyobb vívmánya, a felelős parlamenti kormány az, mely a megyerendezés kérdésének megoldásánál különösen kiváló figyelmet igényel.

A törvény azon rendeletétől, hogy a megyei szervezet rendezéséről előterjesztendő törvényjavaslat a népképviselőlet alapjára legyen fektetve — eltérhetni vélünk, mert azon meggyőződésben vagyunk, hogy e téren a népképviselőlet mellőzésével életrevalóbb szervezetet alkothatni, s mert azt hisszük, hogyha mind azoknak — kik az 1848: V. t. cikk által politikai jogokkal felruházták, kik ennél fogva méltán igényelhetik, hogy a megyei ügyek fölötti intézkedés jogélvezetéből se legyenek kizárva, — ezen ügyek intézésébe kö z v e t l e n befolyás engedtetik: ez nem csak a szabadságnak kedvez, ez által nem csak a legtágasb s ennél fogva legerősebb alapra lesz fektetve a megyei szervezet, hanem a közérdekeltség élénkségétől lelkesített megyei életnek egy egészen új s nagy jövővel kecsegtető korszaka kezdődik.

De hogy a megyék a közérdekeltség méltó tárgyai maradhassanak s hogy hivatásukat betölthessék, nem szabad

azokat merő közigazgatási gépezetté devalválni, nem szabad a közszellem azon öszletét, mely tevékenysége kifejtésére tárgyat ott keres, csupán a helyhatósági önkormányzat terére utalni s a helyi érdekű tárgyak elintézésének korlátai közé szorítani.

A megyék, még a jelen helyzetben is, midőn már több országgyűlési követeket nem választanak s ennél fogva követi utasításokat sem készítenek, nem csak birnak, hanem jövőre is kell hogy birjanak mindazon jogokkal, melyek azokat a helyhatósági önkormányzat színvonalán felülemelve, még a parlamenti kormány mellett is, páratlan alkotmányos institutióul mutatják fel.

Kivánjuk, hogy a törvényhatóságok termei továbbá is a politikai élet gyakorlati iskolái legyenek.

Kivánjuk, hogy a megyei gyűlés részint a miniszteri rendeletek tárgyalásának alkalmából, részint pedig egyes gyűlési tagok kezdeményezéséből az országos kérdésekhez is hozzászólhasson, minden közjogi és politikai tárgyat tanácskozása körébe vonbasson, a miniszteri rendeleteknek, ha azokat törvénybe ütközőknek találta, végrehajtását felfüggeszthesse, s azokra vonatkozólag, valamint minden egyéb közjogi és politikai tárgyakban, a miniszteriumhoz, vagy az országgyűléshez fölterjesztést tehessen, feliratot intézhessen, és a testvér törvényhatóságokkal mindezen s minden más ügyekben is levelezhessen.

De midőn mindezeket kivánjuk, nem mulaszthatjuk el hangsúlyozni, hogy a megszorodott s mindinkább szaporodó ügyek szakadatlan folyamatban s kellő gyorsasággal ellátásának tekintetéből annyival inkább különös intézkedésre van szükség, mert e nélkül félni lehet, hogy a nagy közönségnek a megyerendszer iránti méltó rokonszenve eddigi melegségéből veszteni fog.

Megjegyezzük még, hogy csak azon legfőbb irányelveket látjuk szükségesnek röviden kijelölni, melyek

figyelembevétel nélkül a megyerendezést elhibázottnak kellene tartanunk.

Ezek előrebocsátása után véleményes javaslatunkat van szerencsénk a következőkben előterjeszteni:

1. A megye közönségének gyűlését képezik mindazok, kik az 1848: V. törvényczikkben politikai jogokkal felruházva vannak — kivéve azon nemeseket, kik a nemességnél egyéb képességgel nem bírnak.

2. A megye közönségének gyűlése önálló s önkormányzati joggal bíró törvényhatóság; alkot, a törvény korlátai közt, szabályokat, hoz határozatokat s azokat végre is hajtja és más törvényhatóságokkal levelez. A felsőbb rendeletek a megye közönségéhez intézettek, s a tisztviselők csak a gyűlés meghagyásából hajthatják azokat végre. A gyűlésnek jogában áll a miniszteriumnak törvénytelen, vagy czélszerűtlen rendeletét végre nem hajtani s az ellen fölterjesztést tenni; de ha a miniszterium ismétli rendeletét, az rögtön végrehajtatik, s ez esetben a gyűlés az országgyűléshez sérelmi feliratot intézhet. Felirati jogát a megye más közjogi és politikai tárgyakban is mindkét felé gyakorolja.

Az országgyűlés a megyei feliratokat praeferenter tárgyalja s tagadás esetében is indokolt válaszszal küldi vissza.

A megye közönsége saját szükségéi fedezésére adót vet ki és saját pénztárral bír. A közvetlen állami adók kivetése, beszédése és illető helyre juttatása a megye hatáskörébe tartozik. A kormányközegek által megszabott és kiirt közvetett adóknak beszédése megyei felügyelet alatt történik.

3. A megye törvényhatóságát nagy és kis gyűlések s állandó és ideiglenes bizottságok által gyakorolja. A nagygyűlések évnegyedenként tartatnak s minden fontosabb felsőbb rendeletek, közjogi és politikai kérdések valamint az önkormányzatba vágó nevezetesebb esetek is itt tárgyalatnak. A kis gyűlések a szükséghez képest

szakadatlanul mindennap tartatnak. Az elnöki uton el nem intézhető folyó ügyek s mindazok, melyeket a nagygyűlés magának fel nem tartott, itt tárgyalatnak. A kisgyűlés állandó levén, állandó rendes tagokkal bir, kik közigazgatási ülnököknek neveztetnek. Ezen ülnököket a nagygyűlés önkebeléből választja s fizetéssel látja el. De ezen állandó s jelen lenni köteles ülnökökön kívül a nagygyűlés minden tagja részt vehet a kisgyűlésekben s nem csak tanácskozási, hanem szavazati joggal is bir. Állandó bizottságok: az árvaügyi, a gazdaszáti, az iskolatügyi stb. bizottság.

4. A törvénykezés a közigazgatástól lehetőleg a legalsóbb fokig elválasztatik. A közigazgatási tisztviselők három, a törvénykezésiék pedig hat évre választatnak.

5. Azon városok, melyek egy, vagy több országgyűlési képviselőt választanak, önálló municipiumokká emeltetnek.

A rendezett tanácsal bíró községek közvetlenül a megyehatósággal érintkeznek; egyéb községek a megyehatósággal csak közvetve érintkeznek s közigazgatási és felügyeleti tekintetben a tisztviselők alatt állanak.

Im ezek azon irányelvek, melyek a küldöttség többségének véleménye szerint a megyerendezésnél fő tekintetet érdemelnek, s midőn ezen javaslatot hivatalos tisztelettel előterjeszti, bátorkodik egyszersmind ajánlani, hogy a mélyen tisztelt bizottmány amaz elveket feliratba foglalva az országgyűlés képviselőháza elé terjeszteni méltóztassék.

Kelt Egerben, junius 12. 1868.

Martonffy Károly, m. k.

helyettes elnök.

Zalár József, m. k.

küldöttségi jegyző.

A küldöttség kisebbségének külön véleménye.

A megyerendezés tárgyában kinevezett küldöttség tanácskozássra összegyűlt tagjainak többsége jónak látta eltérni az 1848: XVI. törvénycikk azon rendeletétől, mely szerint a megyei szerkezet népképviselési alapon rendezendő, s e helyett azt javasolja, hogy mindazok, kik az 1848: V. törvénycikkben politikai jogokkal felruházták, kivéve ezek közül a nemességnél egyéb képességgel nem bíró nemeseket, — képezzék a megye közönségének gyűlését.

De míg egyrészt ezen látszólag szabadelvű javaslatot teszi, addig másrészt a megyei gyűlés azon jogát, hogy a törvénytelen kormányrendeletek végrehajtását felfüggeszthesse s azok ellen felirhasson — oly szűk korlátok közé szorítja, hogy csak egyszeri fölterjesztést enged meg azok ellen, s ha a miniszterium a rendeletet ismétli, a megye azt azonnal végrehajtani tartozik, — fenmaradván joga, a tárgyat sérelmi feliratban az országgyűlés elé terjeszteni.

A megyerendezés tárgyában kinevezett küldöttség tanácskozássra összegyűlt tagjainak tisztelettel alulírt kisebbsége a most említett mindkét pontra nézve a többségtől eltérő véleményben levén, kötelességének tartja meggyőződésének kifejezést adni, s azt, mint kisebbségi külön véleményt, a tisztelt bizottmány elé terjeszteni. —

Mi az előbbi pontot illeti, az első tekintetre tán csábító színben tűnik fel, de ha közelebbről szemügyre vesszük, lefoszlik róla a szabadelvű látszat, s nem csak czélszerűségi és gyakorlati, de lehetőségi szempontból is elvetendőnek fog találatni.

El van ismerve, hogy népképvisélet nélkül csak kis államocskák lehetnek tartósan szabadok. De a mint az államok nagyobbodnak, vagy az eleinte csak kis térre szorított s néhány kiváltságos által előjogként élvezett szabadság kiterjesztetni szándékoltatik: azonnal felmerül a népképvisélet szükségessége. — Így történt ez hazánkban is. Hajdan a nemesek személyesen vettek részt az országgyűléseken. — Később, amint a nemesség szaporodott, a nemesi közönségek megyénként küldöttek követeket maguk helyett. 1848-ban, midőn a nemzet minden osztálya politikai jogok élvezetébe lépett, behozatott az igazi népképvisélet.

S mi történt ugyanakkor? Az, hogy valamint a törvényhozás népképviseletre alapítatott, ugyanazon alapon, a népképvisélet alapján, rendeztetek a városi municipiumok is. S vajjon miért? ugyanazon okból itt, mint amott, t. i. mert bizonyos számon felüli nagy tömegek czélszerűen nem tanácskozhatnak.

Ezen elv pedig még inkább alkalmazandó a megyékre, mint a városi municipiumokra.

Képzeltük csak, hogy például Hevesvármegyében évnegyedenként 20—25 ezer ember gyül össze a megye központján tanácskozás végett! Lehetséges-e ez? Hol van ennyi embernek hely a tanácskozásra? De ha ez volna is a szabad ég alatt, hogy képes annyi ember nem megérteni, de csak meghallani is egymást? S mi lehet ily tanácskozás eredménye?

Ha ez óriási testület bizonyos hosszabb időközök után, például minden harmadik évben, csak választás

végett gyűlne össze — még hagyján! de tanácskozó testületnek még csak nem is képzelhető.

Vagy tán nem fog minden jogosított megjelenni, csak néhányan, csak a buzgóbbak, csak azok, kiket valamely tárgy épen érdekel?

Épen az a baj, hogy senki sincs kötelezve a megjelenésre, s ennél fogva, megtörténhetik az is, hogy senki sem fog megjelenni. Vagy megjelennek néhányan, de meglehet, hogy nem a buzgóbbak, kik az ezrekkel képtelen tanácskozás hiábavalóságától vagy veszélyeitől visszariadnak; hanem megjelennek s tán vezérszerépet is játszanak épen azok, kik előtt a szabadság és megyei önkormányzat nem oly szentség, melynek minden más érdeket alárendelnek. Nem kell-e félni, hogy ily módon a látszólag oly szabadelvű alapon nyugvó megyei gyűlésekkel az indítványozók intencióival épen ellenkező eredmény éretik el?

Az indítvány nemzetiségi oldalát csak egy szóval érintjük.

Nem! ily bizonytalanságnak, ily veszélynek nem szabad a megyéket odadobnunk.

Egészen más a népgyűlés (meeting), mely nem constituált hatósági gyűlés, mely csak pillanatokra s alkalmasszerűleg gyűl össze, és nem végrehajtandó határozatokat hoz, hanem kérvényeket ír alá.

Azon functiók, melyek a megyegyűléseken végzendők, azon jogok, melyek ott gyakorlandók, a tanácskozás lehetőségének és czélszerűségének tekintete, azon biztosíték szükségessége, hogy a gyűlési tagok bizonyos erkölcsi köteletségérzet és küldetés magaslatán álljanak, mindez együtt és egyenkint azt követeli, hogy a megyei szerkezet népképvisélet alapján rendeztessék.

Alulírt kisebbség tehát a többség javaslatának 1-ső

pontja helyett a következő pontot bátorodik javaslatba hozni:

„A megyei bizottmány a tiszta népképvisélet alapján, tekintet nélkül a társadalmi osztályokra és kategóriákra, közvetlen választások útján öt évre alakítatik. Választó minden az 1848: V. törvényczikkben arra képesített egyén. Választható minden választó. Minden 500 lélek után egy bizottmányi tag választatik. A választások kerületenkint, az országgyűlési választásokra alakított kerületekben, megszabott arányban történnek.“

A másik pont, mely ellen kifogásunk van, szintén nem kis fontosságu. Arról van szó, — természetesen nem a javaslattevők intentiójából hanem a dolog természete szerint, — hogy egy nagy horderejű megyei jog zerussá devalváltassék. Avagy lehet-e kedve a megyének, ha a javaslat törvénynyé válik, bármily törvénytelen kormány-rendelet ellen is fölterjesztést tenni s annak végrehajtását felfüggeszteni, midőn előre tudja, hogy nem az érveknek, nem a capacitatióknak kell engednie, hanem a hatalom szavának, mely ha másodsor is fülébe dördül, bármily törvénytelen rendeletet is vak eszközként végre kell hajtania? A megyék ezen szégyenletes helyzetet az által igyekeznek kikerülni, hogy a miniszteri rendeletek törvényességét nem nagyon vizsgálják, s azonnal végrehajtják azokat, amint kiadatnak; — így legalább az érveknek látszanak engedni.

Mily vést-rejtő állapot ez! nem szükséges bővebben fejtegetni.

S ez ellen nem nyujt elég biztosítékot az, hogy az országgyűléshez sérelmi felirattal járulhat a megye. A sérelmi politika meddősége eléggé ismeretes.

Jogunk van követelni, hogy csak a törvények uralkodjanak; ennél fogva kell birnunk azon joggal is, hogy csak a törvényes rendeleteknek engedelmeskedjünk.

Csak ha a felterjesztési jog semmi korlátok közé sincs szorítva, csak akkor érdemli meg a jog nevét; hasznossá is csak akkor válhatik.

Ekkor a kormány és megye a költsönös capacitatio terére lép, s egyik, vagy másik az érveknek enged, vagy ha egyik a másikat meg nem győzheti, fölebbezik ügyöket az országgyűlés elé, mely most már évenként ülésén nem soká várakoztat döntő szavára.

Hiszen a legfontosabb ügyekről, minők az adószedés és ujonczállitás, ugyis világosan szólnak a törvények.

Hiszen rendkívüli esetekben, midőn „periculum in mora“ a „salus reipublicae suprema lex“ palástja alatt ugy sem szoktak zavarba jöni a kormányok s eléggé ismerik az indemnityk értékét is. De rendkívüli esetek érvevel a fölterjesztési jog korlátlansága el nem vitatható.

Van szerencsénk javasolni, méltóztssék a tisztelt bizottmány a többségi javaslat 2-ik pontjába beigatni a következő passust:

„A bizottmánynak jogában áll a miniszterium oly rendeleteit, melyeket törvénybe ütközőknek tart, végre nem hajtani, félretenni, azok ellen a miniszteriumhoz, s ha a vitás kérdés így ki nem egyenlíthetnék, az országgyűléshez felírni.“

Kelt Egerben, június 14. 1868.

Zalár József, s. k.

Szederkényi Nándor, s. k.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Kelet-érsegi, május 14. 1862.

Zalat József s. k.
Szedekenyi Nándor s. k.

